

Constante de expresie în opera lui Sorin Ilfoveanu

Stefan Eugen - Teodor

Sesiunea 2019-2020

Ne aflăm în plin val tehnologic, modelul de comunicare este altul, așadar și perspectiva cu care abordăm lumea în general și arta în special este alta - una puternic marcată de tehnologie. După cum relevă și Victoria Vesna în articolul Database Aesthetics: Of Containers, Chronofiles, Time Capsules, Xanadu, Alexandria and The World Brain: *“Universul (pe care îl putem numi și bază de date) este compus dintr-un număr indefinit, poate infinit, de galerii hexagonale(...) Din orice hexagon nivelurile superioare și inferioare sunt vizibile, interminabil. Distribuția galeriilor este invariabilă.”*

Virtualul ne oferă noi estetici și practici artistice din foarte multe puncte de vedere. Trebuie să știm să ne folosim de informația pe care virtualul ne-o oferă și anume, de **baza de date**. Creatorii de “content” sunt supuși acestei indispensabile surse pe care baza de date o oferă. Ea poate fi considerată ca atare, adică ca o grupare aleatorie ce nu este adusă la un numitor comun, sau poate fi structurată, rearanjată, reorganizată și recontextualizată.

Imaginea numerică, se află întâi în spațiul virtual, unde, prin natura pe care acest spațiu și acest limbaj o oferă, ea (imaginea / informația) este la îndemâna oricui, aceasta fiind principala ei caracteristică.

Baza de date este un instrument fascinant, care, fiind la îndemâna artiștilor, îi ajută în încercarea de a crea un nou fel de interpretare al conținutului vizual. Aceste practici, oferindu-ne noi posibilități de exprimare și de gândire, ne îndeamnă la cercetarea capacităților de analizare a imaginii folosind actualul mijloc de comunicare.

Pentru mulți artiști noul model de comunicare reprezintă principala sursă de manifestare și de inspirație, iar **baza de date** constituie nucleul esențial în procesul creativ al noului model de comunicare; după cum afirmă chiar Lev Manovich: “După roman și cinema, care propun narativul ca element cheie al expresiei culturale moderne, era computerului introduce un corespondent - **Baza de date**.”¹

Baza de date ca mijloc de expresie oferă posibilitatea de evaluare a practicilor artistice ce conferă artistului noi modalități de creație. Totodată, baza de date poartă atribuția de a **documenta** lucrări de artă, de cele mai multe ori, în acest caz fiind arta cu caracter efemer.

Concomitent, baza de date poartă și un caracter de natură semantică ce trebuie luat în considerare.

Altfel spus, noul model de comunicare presupune un limbaj comun pentru toate formele de media. De exemplu, în “noul mediu”, fotografia nu mai este “scrisă” cu lumină (gr. *phos* – lumină, *graphein* – a scrie) de acum, fotografia este “scrisă” cu pixeli. Altfel spus, nu mai există “*graphein*”, fiindcă imaginea este descompusă în milioane de puncte. Toată informația este supusă acestei interfețe care este formată la rândul ei dintr-un cod numeric.

Existența acestor constante la nivel numeric ale bazelor de date (arhivei digitale) face practicabilă analizarea lor prin elemente

¹ Lev Manovich, *The Language Of New Media*, Mit Press Ltd, 2002

cuantificabile a unui cluster de imagini, prin care putem acumula importante elemente vizuale.

Se cuvine să credem fundamentală **analiza de expresie** bazată pe **elemente cuantificabile**, luând în calcul limbajul, deoarece el este singurul ce stabilește logica informației. Altfel spus, elementele de natură gramaticală ale imaginii cuprind în același timp calitatea semantică a acesteia, iar semantica este indispensabilă sintaxei.

Cercetarea se va baza pe o analiză gramaticală, care are în vedere constante de structură geometrică privitoare la poligoanele armonice, secțiunea de aur și consonanțele muzicale cât și la **raporturile cantitative**.

În această cercetare am ales unele dintre cele mai reprezentative cicluri de lucrări ale lui Sorin Ilfoveanu – “cicluri numeroase, distincte din punctul de vedere al semnificației, care, totuși, se contopesc, în cele din urmă, într-o cuprinzătoare și arborescentă poveste”². Drept exemplu avem ciclurile de creație sub denumirile de “*Anabasis*”, “*Erotika Biblion*”, “*Fragmentarium*”, etc. Totodată, aceste cicluri de creație făcând împreună parte din una dintre cele mai prolifiche și semnificative perioade de creație în care Sorin Ilfoveanu și-a desfășurat activitatea.

² Cristian-Robert Velescu în Sorin Ilfoveanu, *Atelier 1995-2010*, Editura UNArte, București, 2010, p. 40

Analiza sintactică are în vedere structura raporturilor gramaticale ce presupune identificarea unor constante de ordin gramatical al imaginilor supuse analizei, care din punct de vedere semantic pot fi percepute asemănător, aproape identice, ele înglobând o multitudine de semne plastice ce fac referire la conotații religioase și mitologice, de unde practic își au originile.

Depistarea unor constante expresive ale imaginilor supuse analizei vor dezvălui tocmai această similitudine dintre lucrări, deși facând parte din diferite cicluri de creație, există posibilitatea de a ajunge la o imagine arhetipală, chiar dacă artistul nu și-a propus utilizarea anumitor rețete și structuri, sau raporturi și scheme, acesta, în mod inconștient, poate le utilizează.

Formarea bazei de date (arhivei digitale) se face din anul 2018, continuând cu anii anteriori. Clusterelor vor fi distribuite pe ani și pe cicluri de creație la care se vor adăuga rețele geometrice, urmând ca apoi să urmeze reclasificarea în funcție de rezultate.

Scopul analizei gramaticale este de a descoperi arhetipuri reprezentative fiecărei perioade și ciclu de creație ale artistului, cât și pentru a indica constante de expresie și constante stilistice.

Programul urmărește identificarea axelor bazate pe șirul lui Fibonacci, al numărului de aur, al oblicelor și diagonalelor.

Totodată se va executa și o analiză cromatică a imaginilor pe două, patru, sau șase niveluri.

Pe parcursul cercetării și a desfășurării analizei propriu-zise, vom putea recolta date cuantificabile, aceste date fiind indispensabile cercetării, deoarece analiza de expresie se bazează pe elemente cuantificabile.

În momentul de față nu putem indica cu exactitate baza de date integrală și perioada care va fi supusă analizei, deoarece este una temporară, dar putem spune că avem câteva date cuantificabile după cum urmează: din totalul de 705 imagini până în prezent, deținem un număr de 353 de desene și 352 de picturi. Mai exact, datele arată un număr de 62 de picturi și 31 de desene executate în anul 2018; 27 picturi, respectiv 76 desene pentru 2017; în anul 2016 avem un număr de 26 de picturi și 7 desene; în 2015 regăsim 169 de picturi și 81 desene iar în cele din urmă în anul 2014 au fost executate 68 de picturi, respectiv 158 desene.

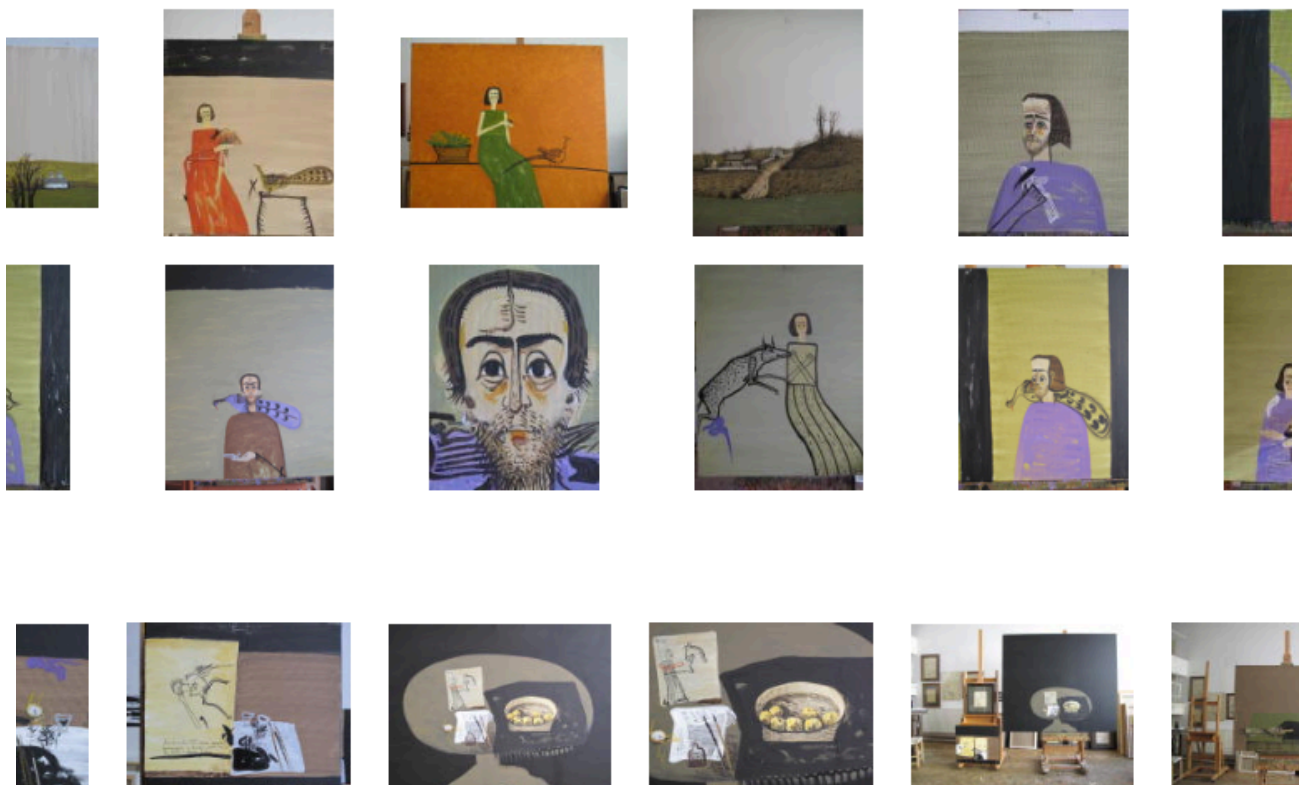
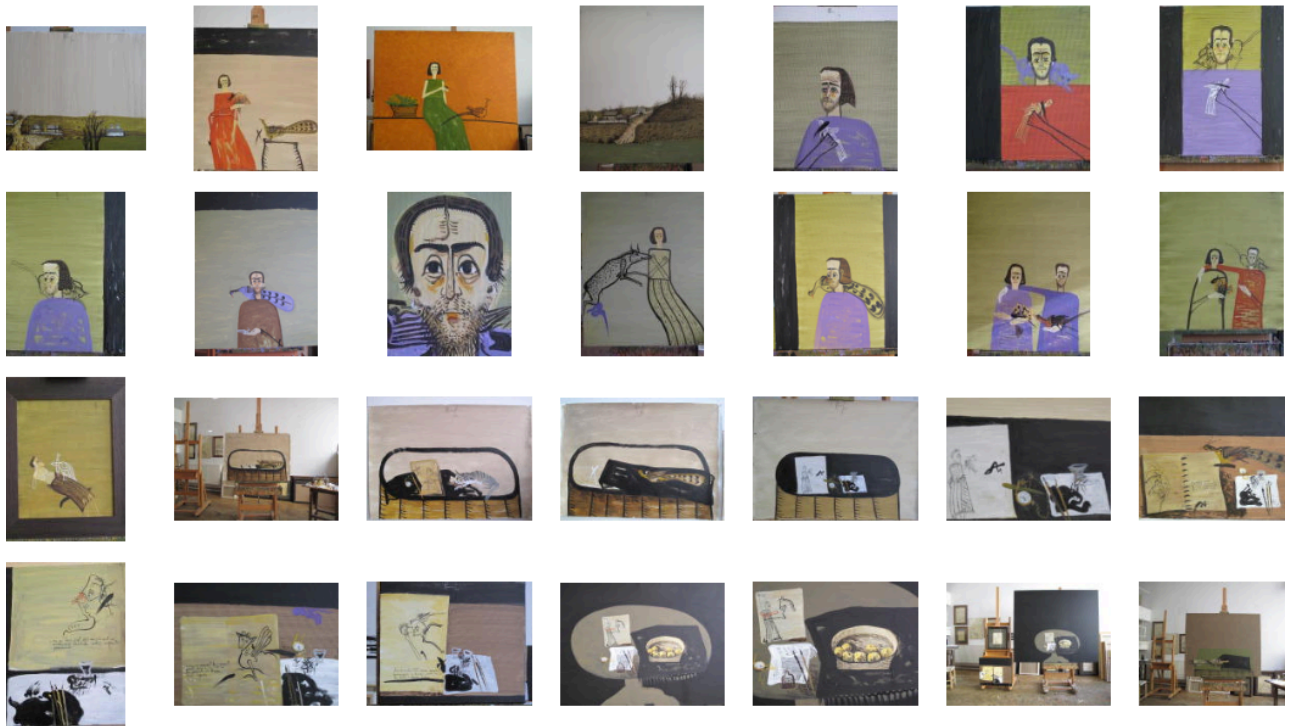
Din aceste date reiese o medie de 176,26 lucrări pe an dintre care 88,25 de desen respectiv 88 de pictură.

Până în prezent baza de date este formată din lucrările ce au fost executate între anii 2018 - 2014, în continuare urmând anii anteriori.

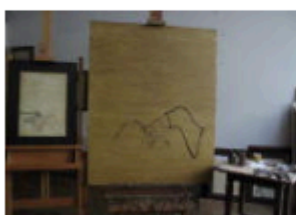
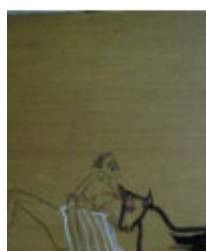
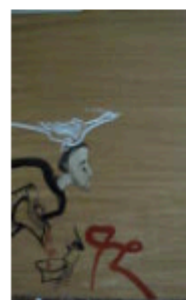
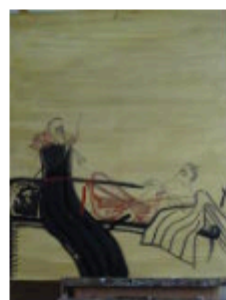
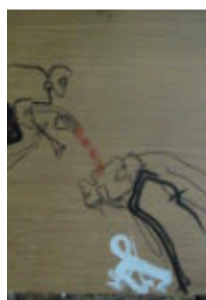
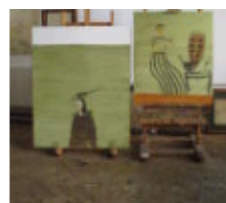
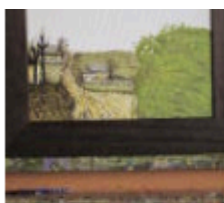
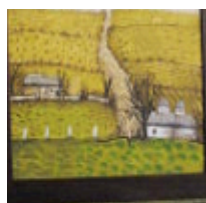
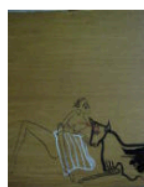
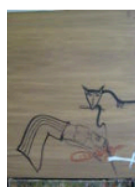
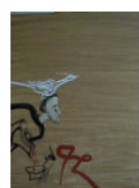
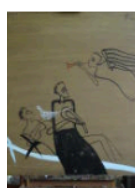
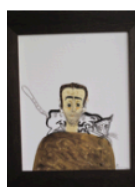
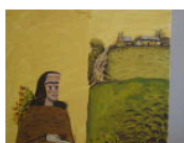
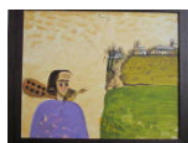
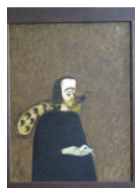
Constantele stilistice regăsite în lucrările lui Sorin Ilfoveanu sunt rod al multitudinii de elemente vizuale acumulate în timp, stocate, suprapuse ce lasă o impresie puternică în subconștientul artistului acesta utilizandu-le fără să conștientizeze neapărat.

Pe această cale, alcătuim o bază de date și o analizăm din acest punct de vedere, obținând anumite constante de expresie pe care le extragem prin intermediul **bazei de date**. Altfel spus, corelarea constantelor de expresie cu opera proprie și poziționarea ei în contextul artei contemporane.

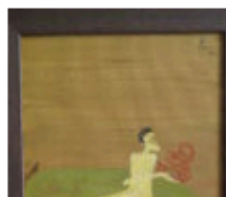
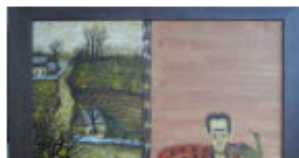
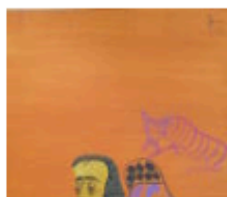
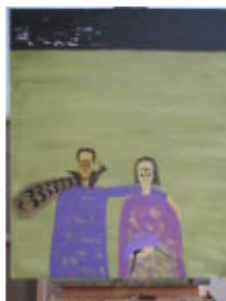
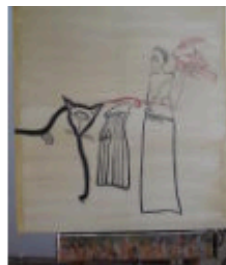
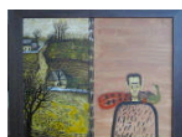
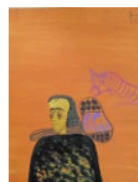
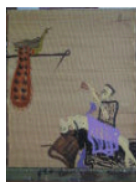
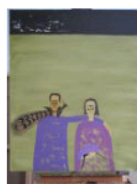
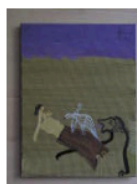
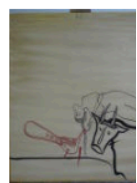
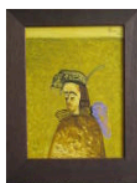
cluster cu lucrari de pictură pe anul 2018

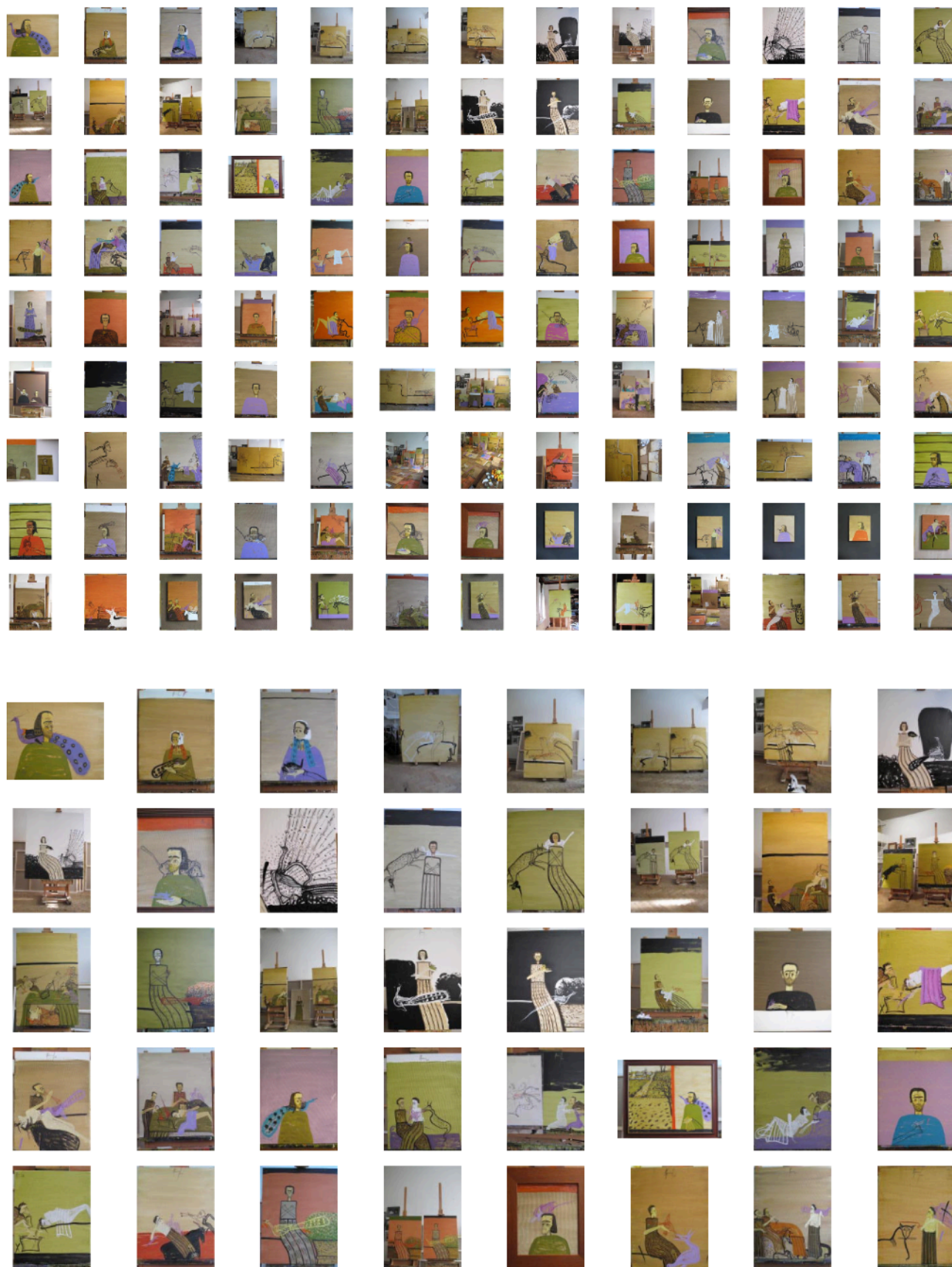
cluster cu lucrari de pictură pe anul 2017

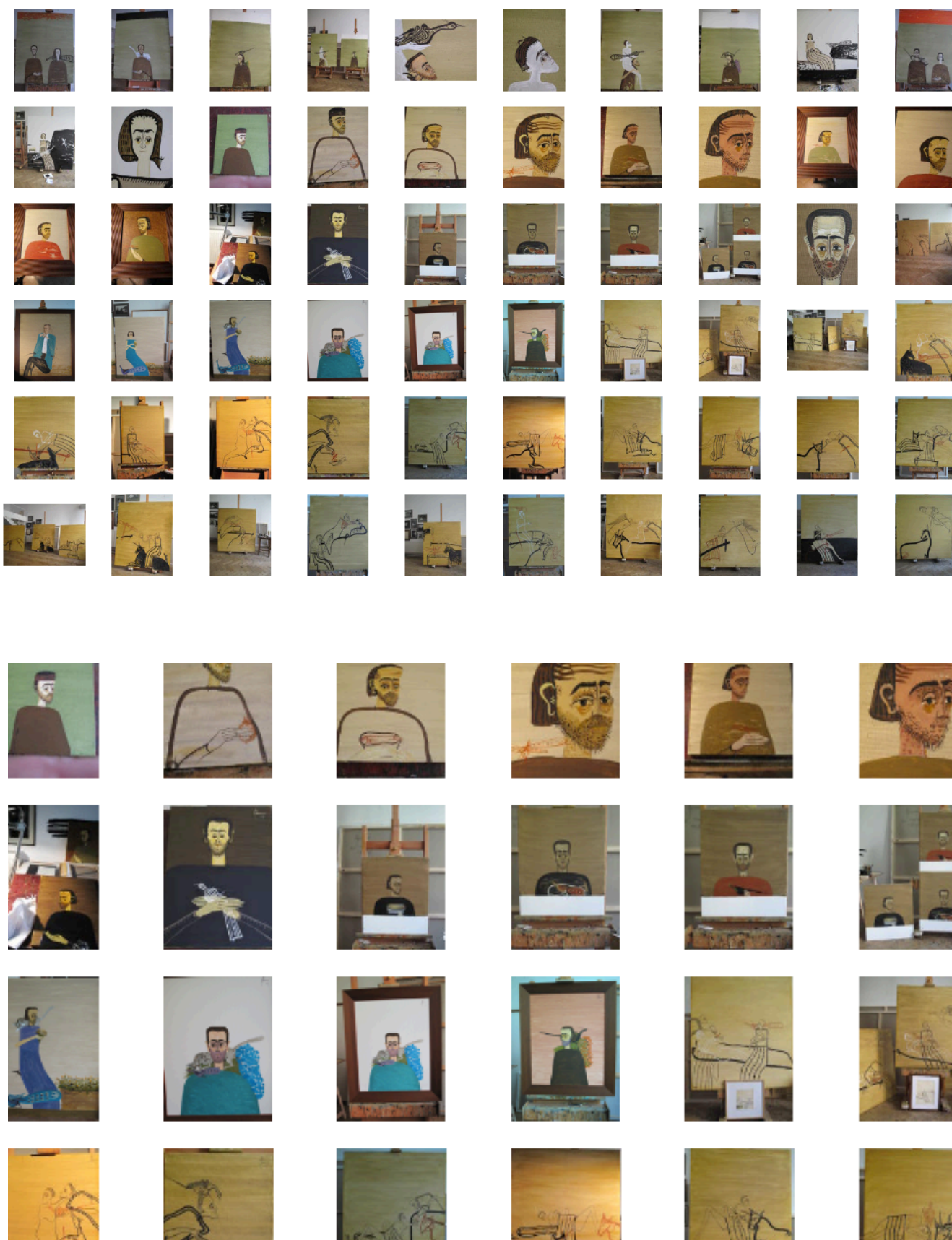
cluster cu lucrari de pictură pe anul 2016

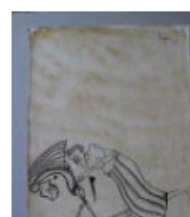
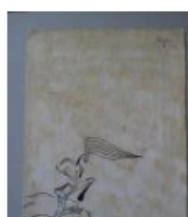
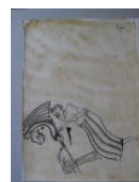
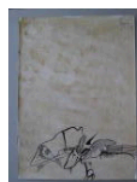
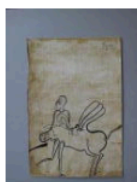
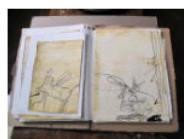
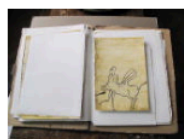
cluster cu lucrari de pictură pe anul 2015

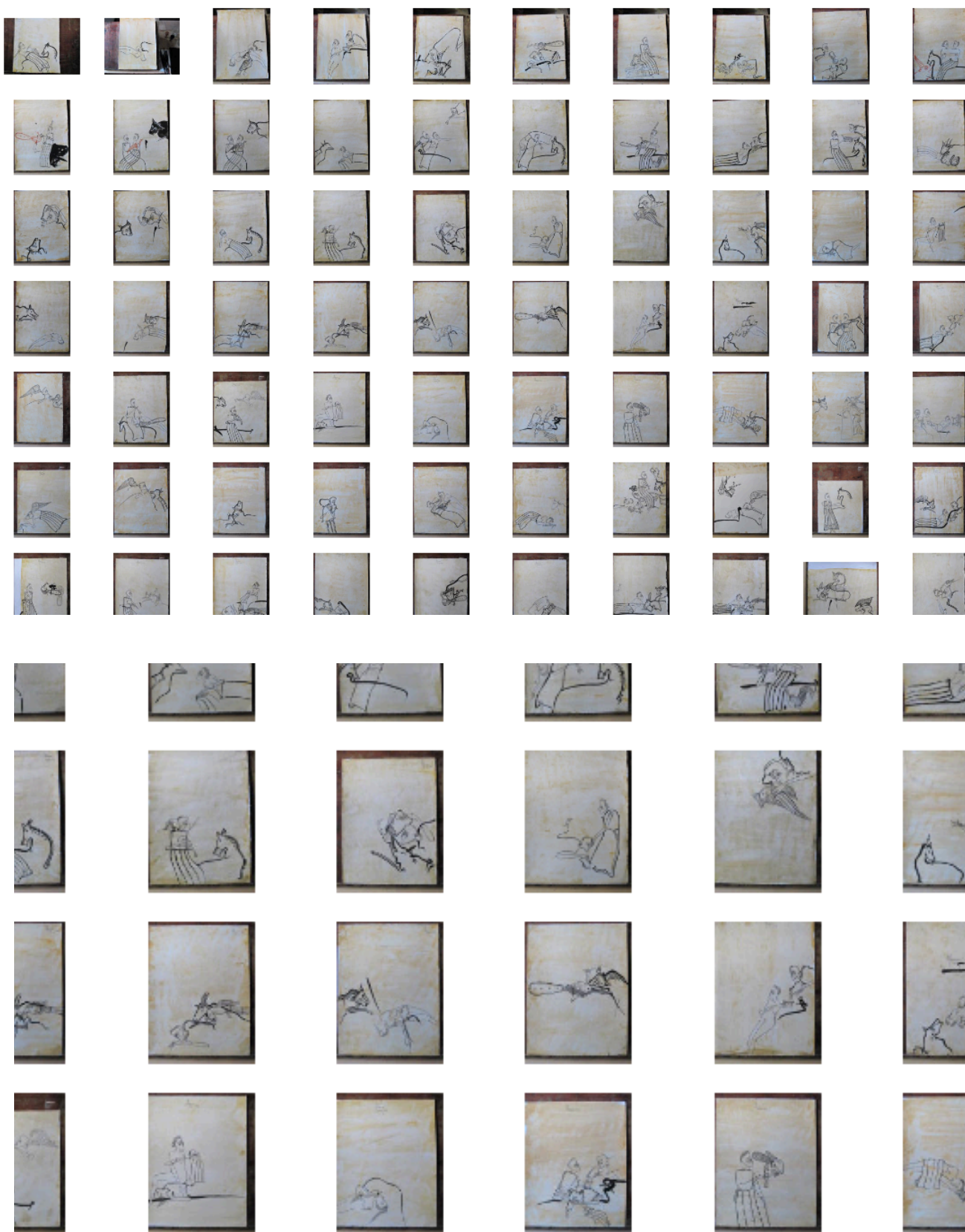
cluster cu lucrari de pictură pe anul 2014

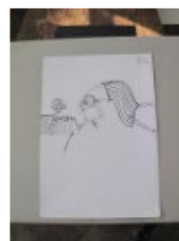
cluster cu lucrari de desen pe anul 2018

cluster cu lucrari de desen pe anul 2017

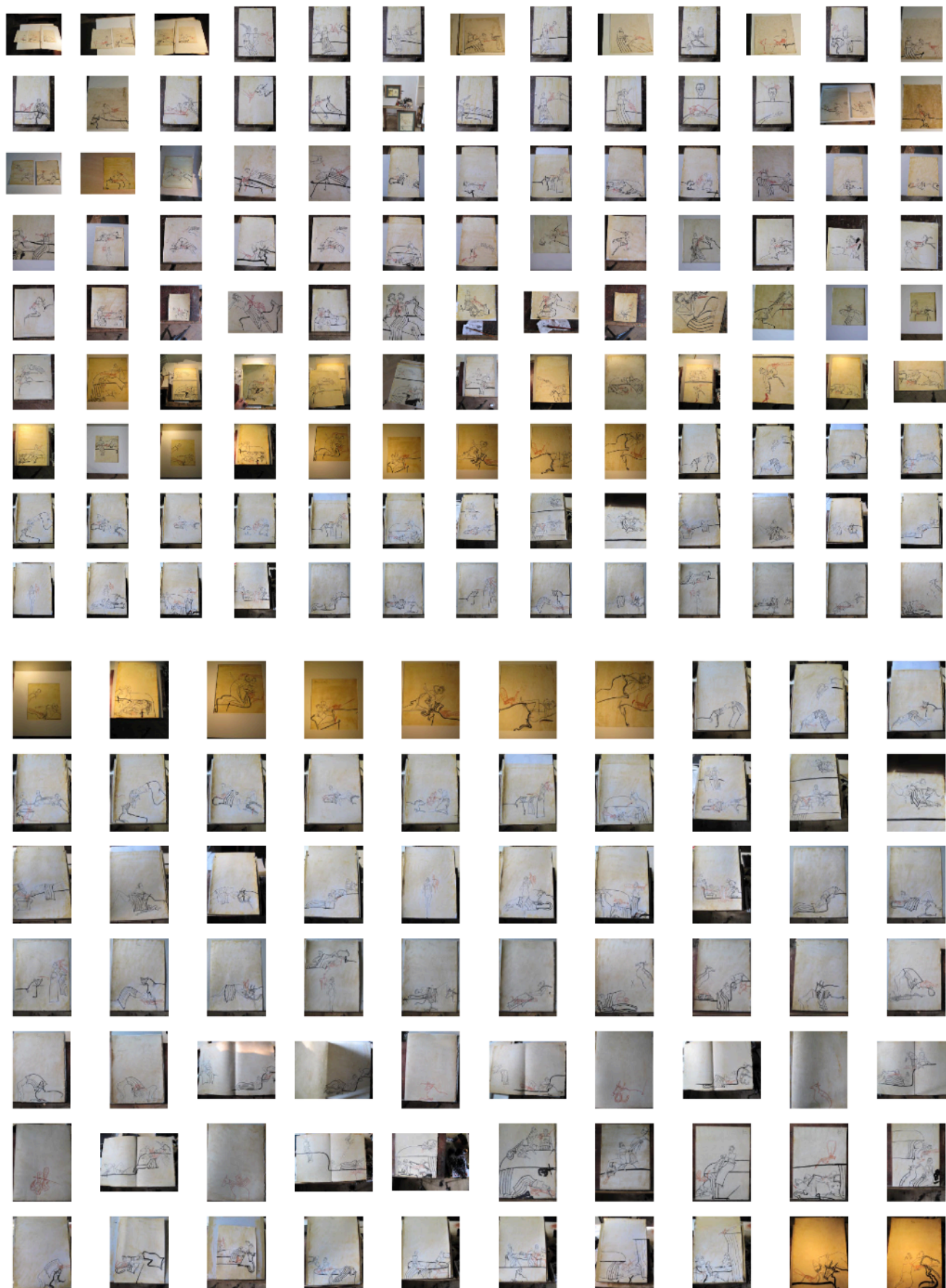
cluster cu lucrari de desen pe anul 2016

cluster cu lucrari de desen pe anul 2015

cluster cu lucrari de desen pe anul 2014

Repere bibliografice

AGAMBEN, Giorgio. *Aby Warburg și știința fără nume*, trad. Oana Pughineanu, Idea nr. 40, 2012;

ARNHEIM, Rudolf. *Forța centrului vizual*, Editura Meridiane, București, 1995;

ARNHEIM, Rudolf. *Arta și percepția vizuală. O psihologie a văzului creator*, trad. Florin Ionescu, Ed. Meridiane, București, 1979;

BERGER, René. *Mutația semnelor*, Editura Meridiane, București, 1978;

BERGER, Rene. *Descoperirea picturii. Arta de a vedea, Volumul 1*, trad. Irina Ionescu, Ed. Meridiane, București, 1975;

BÉRENCE, Fred. *Renașterea italiană, Volumul 1*, trad. de Maria Carpov, Editura Meridiane, București, 1969;

BOULEAU, Charles. *Geometria secretă a pictorilor*, trad. Denia Mateescu, Ed. Meridiane, București, 1979;

CĂLINESCU, Matei. *Cinci fețe ale modernității*, Editura Polirom, Iași, 2017;

CONNOR, Steven. *Cultura postmodernă. O introducere în teoriile contemporane*, trad. Mihaela Oniga, Ed. Meridiane, București, 1999;

DUMITRESCU, Zamfir. *Structuri geometrice structuri plastice*, Editura Meridiane, București, 1984;

ECO, Umberto - *O teorie a semioticii*, trad. Cezar Radu și Costin Popescu, Ed. Meridiane, București, 2003;

FRANCASTEL, Pierre. *Realitatea figurativă*, Editura Meridiane,

București, 1972

HAVEL, Marc. *Tehnica tabloului*, Ed. Meridiane, București, 1980;

HOCKE, Gustav René. *Lumea ca labirint*, Editura Meridiane, București, 1973;

HYUGHE, Ren. *Dialog cu vizibilul. Cunoașterea picturii*, București, Ed. Meridiane, 1981;

KANDINSKY, Vassily. *Spiritualul în artă*, București, Ed. Meridiane, 1994;

LIVIO, Mario. *Secțiunea de aur. Povestea lui phi, cel mai uimitor număr*, trad. din engleză de Mihnea Moroianu, Ed. Humanitas, București, 2012;

MANOVICH, Lev. *The Language of New Media*, The MIT Press Cambridge, Massachusetts London, Anglia, 2001;

ILFOVEANU, Sorin. *Atelier 1995-2010*, Editura UNArte, București, 2010;

PATAPIEVICI, H.-R. *Discernământul modernizării*, Editura Humanitas, București, 1995

PLEȘU, Andrei. *Ochiul și lucrurile*, Editura Meridiane, București, 1986;

VESNA, Victoria. *Database Aesthetics: Of Containers, Chronofiles, Time Capsules, Xanadu, Alexandria and The World Brain*: http://time.arts.ucla.edu/AI_Society/vesna_essay.html

Lucrări personale

Portofoliu

Selecție

2

3

5

6

7

8

9

10

11

- 1** Titlul: Vox Maris
 Dimensiuni: 100 x 100 cm
 Tehnică: Ulei pe pânză

- 2** Titlul: Autoportret la 413 ani
 Dimensiuni: 90 x 110 cm
 Tehnică: Ulei pe pânză

- 3** Titlul: Babel
 Dimensiuni: 100 x 100 cm
 Tehnică: Ulei pe pânză

- 4** Titlul: Babel
 Dimensiuni: 100 x 100 cm
 Tehnică: Ulei pe pânză

- 5** Titlul: Babel
 Dimensiuni: 100 x 100 cm
 Tehnică: Ulei pe pânză

- 6** Titlul: Babel
 Dimensiuni: 100 x 100 cm
 Tehnică: Ulei pe pânză

7 Titlul: Babel
Dimensiuni: 100 x 100 cm
Tehnică: Ulei pe pânză

8 Titlul: Babel
Dimensiuni: 100 x 100 cm
Tehnică: Ulei pe pânză

9 Titlul: Poarta spre cer
Dimensiuni: 100 x 100 cm
Tehnică: Ulei pe pânză

10 Titlul: Poarta spre cer
Dimensiuni: 100 x 100 cm
Tehnică: Ulei pe pânză

11 Titlul: Poarta spre cer
Dimensiuni: 100 x 100 cm
Tehnică: Ulei pe pânză

Teodor Ștefan

Curriculum Vitae

Anul și locul nașterii

1995, București, **RO**

În prezent trăiește și activează la București

E-mail teodor.stefan@me.com

Studii/ educație/ formare

2017 - 2019 — Studii masterale, Universitatea Națională de Arte din București, Facultatea de Arte Plastice, Departamentul Pictură; Clasa prof. univ. dr. Cătălin Bălescu;

2014 - 2017 — Studii de licență, Universitatea Națională de Arte din București, Facultatea de Arte Plastice, Departamentul Pictură; Clasa prof. univ. dr. Cătălin Bălescu;

2007 - 2014 — Liceul de Arte Plastice “Nicolae Tonitza” București;

Pregătire pedagogică

2017 - 2018 — Absolvent al Modulului de Pregătire Psihopedagogică - Nivel II în cadrul Departamentului pentru Pregătirea Personalului Didactic al Universității Naționale de Arte din București;

2014 - 2017 — Absolvent al Modulului de Pregătire Psihopedagogică - Nivel I în cadrul Departamentului pentru Pregătirea Personalului Didactic al Universității Naționale de Arte din București;

Afilieri

2018 — Membru al Uniunii Artiștilor Plastici din România, filiala Pictură București;

Activitate expozițională

Expoziții personale

2019 — “FRESH2019”, Elite Art Gallery, București, România;

Expoziții de grup (selectiv)

2019 — “Imaginile lui Enescu” ediția I-a, Biblioteca Națională a României, București, România;

2019 — “Master /PICTURĂ”, Centrul Artelor Vizuale, București, România;

2019 — “Rembrandt 350”, UNAgaleria, Combinatul Fondului Plastic, București, România;

2019 — Salonul Fotografului Român, ediția a VI-a, Teatrul Național București, România;

2019 — Expoziția Națională “Desenul post Brâncuși”, Ediția a IV-a, Muzeul Județean Gorj “Alexandru Ștefulescu”, Târgu Jiu, România;

2019 — Salonul Național de Plastică Mică, Ediția a XX-a, Galeria de Artă Brăila, Brăila, România; (catalog, ISBN 978-606-654-343-9);

2018 — Bienala de Artă Plastică “Gheorghe Petrașcu” ediția a XIV-a, Muzeul de Istorie, Târgoviște, România;

2018 — Juventus 2018, “Contramonumentul”, Galeria JECZA, Timișoara, România; (catalog, fără ISBN);

2018 — Salonul Național de Artă Contemporană, Centenar 2018, București, România;

2018 — “Bistrița - orologiul din turn”, Elite Art Gallery, București, România;

2018 — “Orologiul din turn”, Galeria de artă ARCADE 24, Bistrița Năsăud, România;

2018 — “Pictură /Master” - UNAgaleria, Combinatul Fondului Plastic, București, România;

2017 — “Orologiul din turn”, Galeria de artă Concentric, Bistrița Năsăud, România; (catalog, ISBN 978-606-8897-26-4, Editura Nosa Nostra, Bistrița);

2017 — “DIPLOMA 2017” - Palatul Știrbei, București, România;

2017 — “Diploma Pictură”, Centrul Cultural al Ungariei “Institutul Balassi” din București, România;

2016 — *“Noii îngeri ai dreptății, începuturile picturii europene în ulei”*, Muzeul Județean de Artă “Ion Ionescu-Quintus”, Ploiești, România;

Participări internaționale (selectiv)

2019 — Bienala internațională de Pictură “BIP Chișinău”, Ediția a VI-a, Muzeul Național de Artă al Moldovei, Chișinău, Republica Moldova; (catalog, ISBN 978-9975-87-479-3);

2018 — Expoziția internațională “Dialoguri interculturale și artistice - Centenar”, Galeria Theodor Pallady, Iași, România; (ISBN 978-606-13-4807-7);

2018 — Expoziția internațională “Empatii de o parte și de alta a Prutului”, Muzeul Mihail Kogălniceanu, Iași, România;

2018 — Bienala internațională de artă contemporană “Nicolae Tonitza” ediția a II-a, Muzeul Vasile Pârvan, Bârlad; România; (catalog, ISBN 978-973-1523-70-7);

2018 — Bienala internațională “Ion Andreescu” ediția a XI-a, Galeriile de Artă Ion Andreescu, Buzău, România; (catalog, ISBN 978-973-0-28262-7);

Lucrări în colecții publice și de stat

Pinacoteca orașului Bistrița, România

Premii și burse

2019 — Premiul special oferit de Ambasada Olandei la București, pentru lucrarea “Autoportret la 413 ani”, cu ocazia celebrării a 350 de ani de la moartea celebrului pictor olandez, Rembrandt Harmenszoon van Rijn, în cadrul expoziției “Rembrandt 350”, București, România;

2019 — Premiul pentru tehnică mixtă, acordat la expoziția internațională “Empatii de o parte și de alta a Prutului”, Muzeul Mihail Kogălniceanu, Iași, România;

2014 - 2018 — Burse de studiu și de merit acordate de Universitatea Națională de Arte din București;

Participări la tabere de creație, simpozioane artistice, alte forme de activitate

2019 — Tabără de pictură Port Cultural Cetate, Dolj, România;

2017 — Tabăra de pictură "Orologiu din turn", Bistrița Năsăud, România; (catalog, ISBN 978-606-8897-26-4, Editura Nosa Nostra, Bistrița);

Concepte grafice

2017 — DTP și concept grafic al catalogului "Diploma Pictura"; Editura UNArte; Tipar: Digital; Tipografia: UNArte; Legătoria: Broșare cu termoclei; Format: 21,0 x 29,7 cm; Număr pagini: 32; Număr imagini: 28; Tiraj: 100; Țară: România; An: 2017;

2017 — Concept grafic al catalogului "Viorel Mărginean - expoziție de pictură și desen" - Teatrul Național București; Editura: editat în regie proprie; Tipar: Digital; Legătoria: Capsată; Format: 21,0 x 29,7; Număr pagini: 38; Număr imagini: 39; Țara: România; An: 2017;

2017 — Concept grafic al catalogului "Marin Sorescu - expoziție de pictură" - Teatrul Național București; Editura: editat în regie proprie; Tipar: Digital; Legătoria: Capsată; Format: 21,0 x 29,7; Număr pagini: 42; Număr imagini: 45; Țara: România; An: 2017;

Proiecte de cercetare

2016 — Colaborator în cercetarea de arhive a Fondului U.A.P. de la A.N.I.C. pentru proiectul de cercetare "De la "artistul de stat" la artistul dependent de stat: Uniunea Artiștilor Plastici (din România) (1950-2010) – filiala București";